

agrupació excursionista talaia

FEDERATS A:

federación catalana de montaña

federación catalana de esquí

comité de exploraciones subterráneas de cataluña

asociación española de camping y caravana

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 893 12 57 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS JUNY 1973

Retrocès cultural?

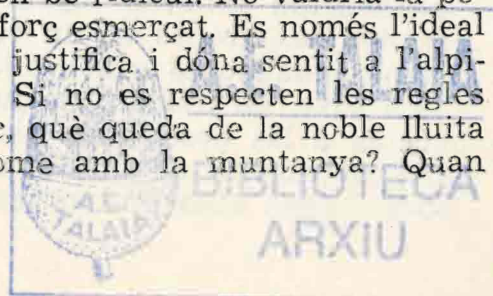
En la darrera Assemblea celebrada per la Secció de Muntanya i en el capítol de precís i preguntes, hom proposà, i així fou redactat textualment, que «es fessin sortir més articles de muntanya a la circular». Com que la cosa sonava un xic a imposició, en transcriure el text per fer-lo públic en el nostre portaveu fou suavitzat substituint-lo pel de «escriure i publicar més articles...»

Fets posteriors ens mouen a creure que el primer redactat ja era correcte, almenys en la forma de pensar de qui el proposà, ja que alguns consocis estaven convençuts que a l'Entitat, pel fet de dictar aquest decret, hi ha uns enigmàtics escriptors d'esperit servil que immediatament compliran l'ordre de manament.

Una variant sobre el mateix tema succeí ja fa alguns anys en que hom proposà (a semblança d'aquells amables capellans o membres de l'Exèrcit que redactaven les missives dels promesos analfabets separats momentàniament) que algú recollís al dictat les seves gestes de muntanya.

A l'objecció que aquestes proeses és millor que les redacti un mateix per tal que puguin conservar l'esperit de les emocions i esforços experimentats, el noi replicà que els futbolistes que marquen gols i altres esportistes no han d'escriure pas el relat del partit.

Precisament aquí hi ha la clau de la diferència entre l'excursionista i els esports competitiu, realitzant les nostres activitats rebutjant-ne totalment el vedettisme i la consecució de rècords. En aquest sentit recomanem la lectura meditada del darrer editorial de «Vertex», la revista que edita la nostra Federació. El paràgraf següent és ben explícit: «En el temps actual, quan l'home ha posat el peu a la superfície lunar, fer de les ascensions als cims de la terra un problema exclusivament tècnic fóra ben bé ridícul. No valdria la pena l'esforç esmerçat. Es només l'ideal el que justifica i dona sentit a l'alpinisme. Si no es respecten les regles del joc, què queda de la noble lluita de l'home amb la muntanya? Quan

en aquesta pugna es barregen interessos i vanitats personals, res no queda de l'esperit muntanyenc i tot es requeix a la pràctica d'una activitat poc o molt atlètica, que si bé pot tenir una semblança externa amb el muntanyisme, en el fons res no hi té de comú. L'esperit no és el mateix, i l'esperit és l'essència.

També és lamentable que a les poques ganes d'escriure s'hi afegeixin les de poc llegir, i aleshores per falta de costum són interpretats erròniament alguns escrits publicats, sentint-se alguns (no sabem per què) vexats i ofesos i exigint-ne rectificació. Quan s'ha proposat que elaboressin una rèplica o escrit de desgreu-ge s'han parapetat en el pretext que no valia la pena, ja que anteriorment els havien rebutjat alguns articles, afirmació totalment gratuïta i faltada de veracitat. Unicament serien refusats, i per ara no ha estat

mai necessari, aquells escrits en què el plagi descarat, l'atac desconsiderat al company o l'insult groller al contraopinant hi fossin consignats. Per ara tots els articles que han estat entregats, fins a la data, s'han publicat sempre.

Dins de l'excursionisme caben les opinions més diverses, sense ofendre ningú i respectant el criteri dels altres, i únicament refusen entre nosaltres la presència d'aquelles persones que per la seva conducta incivil es desacrediten ells mateixos i desacrediten l'Entitat a la qual pertanyen. Que es deixin, doncs, els afeccionats a la muntanya, de subterfugis i que es posin a escriure els seus relats d'excursions, experiències i emocions experimentades, feina que poden realitzar en equip, i amb la seguretat que serà ben acollida.

J. V. B.

ARQUEOLOGIA

(y III)

Islas Baleares

Sant Vicente.— Población cerca de Pollensa (Mallorca). Necrópolis formada por cuarenta tumbas del tipo segundo y varios silos de tipo olerdolano. Cerca de este conjunto arqueológico se encuentran ocho cuevas sepulcrales talladas en la roca, monumento funerario muy frecuente en el archipiélago balear.

Alcudia (Mallorca).— Esta necrópolis es de un extraordinario interés ya que en la misma Peña en que se encuentran talladas las sepulturas, existen las gradas de un teatro romano igualmente practicadas en la roca viva. El número de tumbas se acerca a las doscientas, distribuidas irregularmente en una gran extensión. Todas ellas pertenecen al tipo

segundo de Banyolas, pero su factura es más tosca si cabe, que la de aquéllas que le sirven de tipo. Tienen particular interés las que están excavadas en el mismo sitio que las gradas del teatro, ya que de aquí podemos deducir su cronología. Pero lo que parece ser un problema relativamente fácil ha dado lugar a varias hipótesis por parte de reputados arqueólogos. Unos afirman que el teatro romano es anterior, defendiendo otros la tesis opuesta. No obstante, los que creen que las sepulturas son más antiguas tienen a su favor el hecho de que algunas de ellas están talladas transversalmente en relación con las gradas, quedando por tanto inutilizadas. Cerca de este pa-

raje existen tres cuevas sepulcrales idénticas a las de Sant Vicente.

PROVINCIAS ESPAÑOLAS

Los Navalucillos (Toledo). Dentro del caserío fueron descubiertas seis tumbas excavadas en la roca pizarrosa, profanadas ya de muy antiguo, que debieron tener la correspondiente tapa, como lo atestigua el oportuno rebaje para encajar aquélla. Su forma se puede considerar como de transición entre el tipo rectangular y el antropomorfo, ya que la extremidad superior es redondeada, configuración muy frecuente en los sepulcros pero que consideramos excepcional en tumbas rupestres.

Malamoneda (Toledo).— Necrópolis ya mencionada en la «Relación Topográfica de Felipe II» del año 1596 en los siguientes términos: «ay muchas sepulturas hechas en las piedras bivas de siete pies de largo y algunas de ocho» y continúa más adelante «en una peña grande hay dos letreros ya gastados y labradas las piedras como a modo de altar y enzima de las piedras como a modo de altar y enzima de la piedra una sepultura de siete pies de largo».

Son visibles, hoy en día, cerca de un centenar de tumbas, todas del tipo segundo. En este mismo lugar son frecuentes los materiales de época romana, en parte aprovechados para la construcción de torre hacia el siglo XII.

Almorox (Toledo).— Como en algunas necrópolis ya referidas se pueden encontrar aquí sepulturas de los tipos primero y segundo sin que se pueda establecer ninguna separación entre ellas.

Mérida (Badajoz).— Son muy frecuentes en toda la región, encontrándose en gran número en el el «Prade de Lácara» y «Millarón».

Armentia (Alava).— Población cerca de Vitoria. En 1867 fueron descubiertos tres sarcófagos intactos, pero sin ajuar, a escasos metros de los muros de la antigua iglesia que en otro tiempo fue catedral.

Elorrio (Vizcaya).— Junto a la er-

mita de San Adrián de Arguineta existe un grupo de 35 sepulcros visigóticos cuya forma interna es idéntica a la de las tumbas excavadas en la roca. Dichos monumentos funerarios estaban hasta hace poco diseminados por las inmediaciones de la ermita.

A muchas más nos podríamos referir pero para no extendernos más haremos solamente mención de ellas. En la provincia de Valencia se encuentran en Játiva, en Murcia en Monteagudo, en Almería en Vélez Rubio, en Jaén en San Julián y Andújar, en Granada en Loja y Baza, en Madrid en Perales de Tajuña y Colmenar Viejo, en Palencia en Quintanilla de Corvio, en Burgos en Tártalos de los Montes, en Logroño en Arnedillo, Arefoncea y Fonseca, en Alava en Corro, Albeniz y Gurendes, en Córdoba en Pedroches, en Guadajajara en Trillo, en Avila en Herradon, en Vizcaya en Durango, en Sevilla en Osuna, en Toledo junto al castillo de San Cervantes, y en Sorria en Catalañazor.

Conclusiones

Algunas de las necrópolis estudiadas presentan nuevos conceptos a tener en cuenta:

1.º La existencia de sepulturas rupestres no antropomorfas, que hemos denominado tipo segundo de Bañolas, coexistiendo con las olerdolanas.

2.º La presencia de silos en varios campos de tumbas, lo que ha hecho suponer que tuvieran una funcionalidad idéntica.

3.º El hallazgo de varios objetos en sepulturas que pudieron ser estudiados por conocidos arqueólogos. No obstante, debido a su diversidad, no son suficientes para fijar su cronología.

4.º El enigma de Alcudia posible clave del problema.

5.º La conveniencia de referir y catalogar minuciosamente tanto las sepulturas conocidas como los nuevos hallazgos que se produzcan a efectos de establecer el mapa de su distribución geográfica.

Xavier Virella

NOTICIARI

EXCURSIONS PER A INFANTS

El dia 20 de maig s'efectuà una excursió als contorns del poble de Pontons. D'arribada es va anar esmorzar al costat de la Font del Molinot, propera a les restes de l'antic molí medieval que porta aquell nom. Van ser visitades aquestes ruïnes i el salt d'aigua i pèlag immediats. Després es remuntà la riera fins més enllà de les Roques Roges, arribant fins a les Fonts de Sant Bernat, lloc on s'origina el curs d'aigua brollant per entre unes esquerdes de la roca.

De tant en tant queien unes gotes de pluja que si bé eren prou empipadores, afortunadament no duraven gaire. En un dels intervals alguns dels infants més grandets van visitar la Cova del Molinot en la qual han estat fetes troballes d'enterraments de l'època neolítica, que s'han datat cap als anys 1800-1600 a. de JC. i en els quals els ossos es veuen recoberts d'una massa de calç petrificada, mostres de la qual tingueren ocasió de veure la quitxalla pels contorns de la cavitat.

Seguidament l'estol es dirigí cap a la font de l'Oriola tot passant a gual la Riera de Carbons, la qual enguany no porta massa aigua. Mentre els menuts jugaven a l'entorn de la font, els més grans van fer una excursió fins a dalt la cinglera i esquerdes de Roques Grans, reunint-se després tots per dinar. Com que el temps no millorava, un cop dinats es feu camí cap al poble i allà agafaren l'autocar per a retornar a casa. Hi assistiren un total de 36 infants i 7 acompanyants.

INCENDI FORESTAL

El passat 17 d'abril es va declarar un incendi en el terme de Montmell

en un sector proper a la Riera de Marmellar i llandant a Roca Vidal. A causa del vent el foc s'estengué cap al terme de Torrelles de Foix. Es van cremar gran quantitat de pins en una extensa zona que totalitza més de dues-centes hectàrees. Hi van acudir els serveis d'extinció d'incendis de nou poblacions, entre elles Vilanova. En una recent excursió realitzada fins al cim de la muntanya del Clapí, sobre el manantial de les Dous, hem tingut ocasió de contemplar la gran extensió cremada, destacant brutalment en contrast amb la verdor primaveral de les zones que no sofriren els efectes del foc.

NOU AVENC A CATALOGACIO

A part de les petites cavitats de les roques del litoral vilanoví, en el nostre terme solament hi havia catalogats dos avencs, el del Pedruell i el del Cofi. Recentment un tercer avenc ha passat a incrementar aquesta collecció de cavitats de modesta fondària. El passat 6 de maig, de retorn d'unes excursions realitzades al Congost de la Pineda i a la Llacuna, un dels automòvils que transportava als nostres consocis sofrí una petita averia, deturant-se prop de la Font d'en Bonet. Mentre es procedia al canvi de roda, un dels expedicionaris va anar a donar una ullada pels contorns, trobant-se amb una grossa roca que semblava que tapava una cavitat. Una vegada apartada la roca es veié la boca d'un petit avenc d'uns 4 metres de profunditat o poc més, el qual ha estat batejat amb el nom d'Avenc de la Font d'en Bonet.

UNA PRESA AL GAIA

Ha estat projectada la construcció d'una presa al riu Gaià prop de la confluència amb el barranc de Renau. El projecte afecta als termes del Catllar, Vespella, Renau i Salamó, i sembla que quedarà inundada una extensa zona als contorns de les Coves Roges. Aquest paratge fou l'escenari a l'any 1969 de la nostra Cursa Social. Recordem que en el curs

de preparació de la prova fou recollit un ós amb nombroses incisions i que entregat a les autoritats arqueològiques competents, encara esten esperant l'oportuna classificació i veredict. Potser fora oportú de realitzar una o diverses excursions per aquells indrets, amb caire fotogràfic, espeleològic i arqueològic, abans que les aigües cobreixin i alterin part del paisatge.

Tres-cents anys té l'escut del portal del campanar de Vilanova

Sembla que el primer campanar de Vilanova fou edificat juntament amb el segon temple (d'estil gòtic), a partir de 1363, any de la creació de la parròquia de Sant Antoni i que ambdues edificacions van ésser enderrocades el 1790, que ja feia molts anys que hi havia l'actual campanar.

L'enderroc de la capella gòtica i del seu campanar s'esdevingué a conseqüència de poder continuar l'obra del tercer i actual temple vilanoví, el qual s'estava construint segons un acord de l'any 1710, tot just s'havia acabat d'inaugurar el campanar nou.

La decisió d'alçar un campanar nou arranca de 1669 i la de la confecció dels plànols, de 1670. Cal que manifestem l'afany d'obres que existia a tota la comarca: A Ribes estaven edificant el temple de Sota-ribes (el portal està datat de 1664 i el temple s'acabà el 1674), substituint l'edifici romànic del segle XI; a Sitges el mateix 1664 van acordar engrandir el temple vell o fer-ne un de

nou, decidint-se l'any següent a demolir el primer per construir l'actual, que fou beneït el 1672, mentre que la torre quadrada s'edificà el 1674; de l'any 1665 data la reconstrucció de l'ermita de Sant Gervasi i de 1670, l'estructura del santuari del Vinyet; el 1673 es feien obres en el castell de Cubelles, enllestides el 1675, data que es pot llegir en el dintell de la porta.

La primera pedra del campanar vilanoví fou posada el 8 d'octubre de 1670 i el bastiment obstruí el corredor que donava al petit cementiri anomenat dels «gavatxos», corredor que era continuació de l'avui carrer de Cots, el qual va de la Plaça de les Neus al carrer de Sant Pere. El mot «gavatxo» és la dels fills del Gave (Bearn), en els Pirineus Occidentals francesos. Després de les fortes immigracions franceses al Principat els anys 1560 i 1620, arribant a constituir el 20 % de la població catalana, els «gavatxos» sentaren casa i s'esta-

bliren, tenint a Vilanova un cementiri exclusiu per a ells. Encara que de francesos en van venir de moltes contrades, com de la Roergue, de l'Alvèrnia, del Llenguadoc i de la Gascunya, aquí a tots se's motejava pel mateix nom. Són cognoms d'origen occità: Blasi, Caus, Crusat, Faura, Pàmies, etc.; i d'origen francès: Dexeus, Laforet, Lagarda, etc.

Tornant al campanar vilanoví, el 1672 varen ésser retocats els plànols originals i a la vegada s'acordà donar un arbitri del 5 % sobre els fruits per a la seva construcció. La data d'aquest any 1672 està gravada a l'interior de la porta i la de 1673, de la qual es compleixen tres-cents anys, està assenyalada dins de l'escut que es veu sobre el mateix portal. Aquest escut està coronat i és de tipus tallat; a la part superior hi ha la Creu de Sant Antoni amb la data partida i a la part inferior hi ha quatre pals o barres catalanes.

Es diu que les obres del campanar van quedar parades el 1674 (any gravat també a l'interior) i que no es va resoldre de continuar fins el 1686. El motiu d'aquesta llarga paralització fou la guerra amb França que va començar el 1673 i no va finalitzar fins el 1697. S'ha de tenir en compte que com a conseqüència de l'esmentada guerra, l'any 1677 fou de fam a tot el Principat i el 1679 va haver-hi una gran epidèmia de pesta. Encara que continuades les obres el 1686, van quedar altre cop parades en 1688. Imagineu-vos una ermita romànica on ara és el pati de la Rectoria (enderrocada aquella el 1821), un temple gòtic on tenim la Plaça de Sant Antoni, un campanar vell en el seu costat de mar i un altre campanar a mig fer entre el temple vell i el carrer de l'Església, quasi davant mateix d'aquest, tal com ho veiem avui. Aquesta vegada les obres restaven aturades per haver-hi altre

cop guerra amb França (1684-1697). Durant la invasió francesa de l'any 1693, les fragates de Vilanova i de Sitges van haver de socórrer la plaça de Roses assetjada pels francesos. El 1697 els mateixos vaixells foren incorporats a la flota reial assetjada a Barcelona, mentre els somatents vilanovins van haver d'ajudar la ciutat per terra, la qual, tot i això, caigué en poder de l'enemic el 10 d'agost. La guerra concluí i Barcelona fou evacuada d'acord amb el Tractat de Ryswick.

Acabat el conflicte, tornaren a emprendre's les obres comarcals. Així, el 1699 s'estava construint el temple de Cubelles i era posada la primera pedra de l'actual temple de la Geltrú, mentre que el campanar vilanoví (continuat ja l'any 1693), arribava a l'alçada de les campanes (hi ha la data gravada sobre el portal del seu pis), quedant quasi tot llest el 1701.

Instalat l'«Angel Negre» delat de tot, la construcció finalitzà exactament el dia 1 d'agost de 1705, en plena guerra de Successió, viscuda aquells jorns a Vilanova i platges veïnes amb el desembarc de l'armada anglo-holandesa aliada a l'Arxiduc Carles.

Collocada la campana grossa el gener de 1706, feia trenta-set anys que s'havia acordat fer el campanar i trenta-tres que ja hi havia l'escut en el portal.

Per acabar, el rellotge procedent del campanar vell i que era de 1507, fou posat en el campanar nou. Aquest rellotge funcionà fins el 1853, any que fou substituït per un de nou, però el vell encara el van vendre a la parròquia d'Olesa de Bonesvalls, el 1856. Eren rellotges que tenien corda per segles, com els d'ara!

VICENÇ CARBONELL

(Els articles només reflexen les opinions de llurs autors)

President: Josep Blanes - Circul·lor: V. Carbonell - Secretària: Montserrat Bart

FINANCIAMOS TODA CLASE DE VEHICULOS

No solamente comprando obtiene beneficio
sino que después no le dejamos desamparado

Nuestros servicios garantizan su tranquilidad

- Asesoría Jurídica
- Organización de Empresas
- Departamento Gestoría
- Seguros

Oficina Colaboradora: Asesoría Jurídica y Contable

Jardín, 11 - Tel. 893 26 74

Secció Nàutica TIPLAY

Creuer Canaries, 34 - Tel. 893 29 98 - Vilanova i la Geltrú

ESCOLA SKI

COMPRA VENDÀ D'EMBARCACIONS
DISTRIBUIDOR DUCATI

Secció Agrícola TIPLAY

Sant Josep, 10 - Tel. 893 30 89 - Vilanova i la Geltrú

Taller reparació de motos,
venda de maquinària agrícola,
reparació de maquinària agrícola

Esports TIPLAY

Material esportiu per:

Tenis - Fútbol - Hockei - Basquetbol - Atletisme
Alpinisme - Esquí - Gimnasia

Tenim tot el que necessiteu

VISITEU-NOS A: Rbla. Vidal, 17 - Vilanova i la Geltrú